

*Norske Boligbyggelags Landsforbund, Huseierne, Naturvernforbundet, Zero,
Nelfo – en landsforening i NHO, Norsk Varmepumpeforening og Solenergiklyngen*

Energismarte hjem: kåring av partiprogrammer 2021-2025

Energismarte hjem: kåring av partiprogrammer 2021-2025

Skal Norge lykkes med det grønne skiftet er det avgjørende å få boligeierne med på laget. Husholdninger bruker hvert år 40 TWh strøm som utgjør 30% av strømforbruket i Norge. Det må være enkelt – og det må lønne seg å ta energismarte valg i hverdagen.

Vi har gjennomgått førsteutkastene til program for de politiske partiene. Målet er å synliggjøre i hvilken grad partiene har politikk for å få boligeierne med i det grønne skiftet.

Vi har sett på partienes ambisjoner, formuleringer og forslag til konkrete tiltak.

Vi kommer også med konkrete tilbakemeldinger til hvordan partiene kan lage en mer helhetlig politikk for energibruken i husholdningene.

Utarbeidet av Norske Boligbyggelags Landsforbund, Huseierne, Naturvernforbundet, Zero, Nelfo – en landsforening i NHO, Norsk Varmepumpeforening og Solenergiklyngen

Kåring av partiprogrammer – Rangert rekkefølge

	1) MDG	2) SV	3) Rødt	4) Sp	4) KrF	5) Høyre	5) Ap	6) Venstre	6) Frp
Spare: Energitiltak	5	5	5	2	1	2	2	1	3
Lage: Egenproduksjon av energi	5	4	3	3	2	2	2	2	1
Erstatte: Elbil	2	2	2	2	4	2	2	2	1
Snitt	4	3,7	3,3	2,3	2,3	2	2	1,7	1,7

Kåring av partiprogrammer – Blokkfordeling

Rødgrønn blokk får et gjennomsnitt på litt 3, mens blå blokk har et snitt på 2 (begge tall etter avrunding).

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG
Karakter (1 til 6)	3,3	3,7	2	2,3	4
Snitt- karakter	3				

KrF	Venstre	Høyre	Frp
2,3	1,7	2	1,7
2			

Kriterier

Evaluering av partiprogrammer - 2021

	Kriterier
Spare: Energisparing	<p>Hvor bevisst er partiet tiltak for energisparing i husholdningene. Herunder tiltak husholdningene og borettslag/sameier kan gjøre for å redusere energibruken, hindre tap av energi/varme, samt smart styring av varme, lys og annen energibruk og effekt. Eksempler er:</p> <ul style="list-style-type: none">• Høyt ambisjonsnivå for lav energibruk i nye bygninger (TEK), og reduksjon i energibruk i eksisterende bygningsmasse• Energirådgivning, kartleggingsstøtte, kompetansetiltak• Støtte til å gjennomføre energitiltak (Enova). Andre støtteordninger eller incentiver• Energiltak for borettslag/sameier• Utforming av fremtidig nettleie (er man bevisst nettleiens virkninger, avhengig av utforming kan nettleien hemme eller fremme energismarte boliger)• Tilgang til egne energibruksdata, husholdningene har gjennom nettleien finansiert nye AMS-målere og Elhub med en kostnad på over 9 milliarder kroner. Foreløpig har disse investeringene i liten grad bidratt til at folk flest er blitt smartere strømbrukere• Andre forslag som påvirker boligeier sine valg av energiløsninger• Krav om og støtteordninger for nullenergi og plusshus
Lage: Egenproduksjon av energi	<p>Hvor bevisst er partiet på å fremme husholdningenes, borettslagenes/sameienes mulighet til å produsere egen energi, energilagring i batterier, dele energi, samt å levere overskuddsproduksjon til strømmettet. Eksempler er:</p> <ul style="list-style-type: none">• Høyt ambisjonsnivå, tallfestet mål om egenproduksjon.• Støtte til installasjon (Enova, kommunal støtte, andre) til solcellepanel, batteri• Integreerte solceller i nybygg (Incentiver eller krav i byggteknisk forskrift som fremmer bruk av solceller)• Overskuddsproduksjon: plusskundeordningen, innmatingstariff, elsertifikat, andre kostnader eller virkemidler• Forenkling eller tydeliggjøring av lov- og regelverk, f.eks. solcellepanel i borettslag/sameie• Krav om og støtteordninger for nullenergi og plusshus
Erstatte: Elbil	<p>Hvor bevisst er partiet å gjøre det lettere for boligeierne å bruke og eie elbil. Eksempler er:</p> <ul style="list-style-type: none">• Støtteordninger for grunninvesteringer i ladeinfrastruktur for borettslag, sameier og fellesgarasjer• Utforming av nettleie og anleggsbidrag (er man bevisst nettleiens virkninger o.l.)• Forbedring av regelverk, som f.eks. tilgang på lading i borettslag og sameier <p>Denne kategorien tar <u>ikke</u> for seg skatt, avgift eller de generelle elbilfordelene sammenlignet med bensin- og dieselbil</p>

Vedlegg

Formuleringer i programutkastene

Rødt

	Formulering	Vurdering – forbedringsforslag	Delkarakter
Spare: Energisparing	<p>Statlige tilskudd på minst 5 milliarder i året med mål om å redusere energiforbruket med 10TWh i eksisterende bygg innen 2030 og halvere energiforbruket innen 2040.</p> <p>Øke Enova-støtten til energieffektivisering, spesielt til tiltak som gjennomføres i private boliger. (1)</p> <p>(...)</p> <p>Rødt ønsker en nasjonal satsning på redusert energibehov/-forbruk, energieffektivisering, energisparing og opprustning av eksisterende kraftverk med statlige tilskudd</p> <p>(...)</p> <p>Plan- og bygningslovens krav om passivhus og nullenergihus må oppgraderes raskere, og sette krav om dette til nybygg.</p>	<p>Bra med konkrete mål og midler for energieffektivisering. Rødt er tydelig på at de prioriterer energisparing høyt på agendaen. Halvering av energiforbruket innen 2040 er ambisiøst og bra.</p> <p>Positivt med økt Enova-støtte og at private boliger er omtalt spesifikt. Her kan Rødt gjerne være tydeligere, for eksempel på støtte til energisparing i borettslag og sameier.</p> <p>Rødt kunne gjerne sagt mer om hvordan man kan bli smartere strømbbrukere ved å ha eierskap til egne energibruksdata og hvordan utforming av nettleien påvirker energisparing i husholdningene.</p>	5
Lage: Egenproduksjon av energi	<p>Statlige tilskudd på minst 5 milliarder i året med mål om å redusere energiforbruket med 10TWh i eksisterende bygg innen 2030 og halvere energiforbruket innen 2040.</p> <p>Øke Enova-støtten til energieffektivisering, spesielt til tiltak som gjennomføres i private boliger. (2)</p> <p>(...)</p> <p>Plan- og bygningslovens krav om passivhus og nullenergihus må oppgraderes raskere, og sette krav om dette til nybygg.</p>	<p>Økte tilskudd til energieffektivisering og økt Enova-støtte til tiltak i private boliger er positive bidrag til energisparing og egenproduksjon.</p> <p>Rødt burde bli tydeligere på egenproduksjon. Her kan partiet for eksempel gå inn for økt støtte til installasjon.</p>	3
Erstatte: Elbil	<p>Det skal bygges ut god kapasitet av hurtigladdere for elbil i alle kommunesenter</p>	<p>Rødt sier i sitt program ingenting om ladeinfrastruktur i borettslag og sameier. Her går det for eksempel an å nevne økonomisk støtte til grunninvesteringer og ladeinfrastruktur i borettslag og sameier, forenkling av regelverk, samt hvordan nettleien påvirker økonomien i å bytte til elbil.</p>	2
Snittkarakter			3,3

SV

	Formulering	Vurdering – forbedringsforslag	Delkarakter
Spare: Energisparing	<p>Utredde og innføre flere ordninger som gir incentiver til å gjøre miljøvennlige valg uavhengig av inntekt, som muligheten for å ta opp energilån til energieffektiviseringstiltak og installering av solkraft gjennom Husbanken. (1)</p> <p>Legge en plan for å kutte 10 TWh gjennom energieffektivisering</p> <p>Sette et tak på hvor høyt fastledd av nettleie skal være.</p> <p>Doble påslaget som går til Klima- og energifondet, og øremerke pengene til tiltak som kan redusere utslipp og bidra til energieffektivisering i husholdningene.</p>	<p>Bra at SV vil følge opp 10 TWh målet med en plan for hvordan få til kuttene. At 10 TWh målet skal nås innen 2030 kan med fordel presiseres. Tiltak for sameier og borettslag kunne vært konkretisert.</p> <p>SV kan gjerne hente egne forslag i Stortinget, bl.a. har de sammen med MDG (Innst. 231 S 2018–2019) foreslått å gjennomføre prøveprosjekt der man i et område gjennomfører energi- og effektreduserende tiltak som alternativ til oppgradering av lokal trafo og linjenett.</p> <p>SV kunne gjerne sagt mer om hvordan man kan bli smartere strømbrukere, for eksempel ved å ha eierskap til egne energibruksdata. Positivt at SV vil sette et tak på hvor høyt fastleddet i nettleien kan være. En forbedring vil være å konkretisere at "maksimalt 50% av nettleien kan tas inn gjennom faste ledd".</p>	5
Lage: Egenproduksjon av energi	<p>Utredde og innføre flere ordninger som gir incentiver til å gjøre miljøvennlige valg uavhengig av inntekt, som muligheten for å ta opp energilån til energieffektiviseringstiltak og installering av solkraft gjennom Husbanken (2)</p> <p>Stimulere til økt produksjon av solenergi i Norge og innføre et system for effekttariffer som ikke hemmer etablering av solkraft. Endre plusskundeordningen slik at det blir mulig for borettslag og sameier å benytte seg av solkraft for å forsyne husholdninger, og enklere å få mellomstore anlegg på nett. Sikre gode støtteordninger for installasjon av solceller på eksisterende bygg, nybygg, bygningsintegreerte solceller og batterier</p>	<p>SV har gode ambisjoner og tiltak for egenproduksjon. kunne også gått inn for at Enova skal gi støtte til borettslag og sameier.</p> <p>SV kunne gjerne vært tydeligere, for eksempel på støtte til installasjon av solceller i borettslag og sameier. Her kan SV se hen til eget forslag (Innst. 150 S (2019-2020) der SV m.fl foreslo et mål om 5 GW solcellekapasitet innen 2030 samt å åpne for å støtte mellomstore solcelleanlegg på mellom 15 og 100 kW og å innføre støtte til installasjon av solcelleanlegg på nybygg.</p>	4
Erstatte: Elbil	<p>Bedre støtteordningen for å bygge ut ladeinfrastruktur for hurtiglading i distriktene der det ikke er kommersielt lønnsomt i dag.</p>	<p>SV sier i sitt program ingenting om ladeinfrastruktur tilknyttet husholdningene. Her går det for eksempel an å nevne økonomisk støtte til grunninvesteringer og ladeinfrastruktur i hjemmene, tilgang på lading i borettslag og sameier, forenkling av regelverk, samt hvordan nettleien påvirker økonomien i å bytte til elbil. Se forslag endringer på Rødt</p>	2
Snittkarakter			3,7

	Formulering	Vurdering – forbedringsforslag	Delkarakter
Spare: Energisparing	Bidra til mer effektiv bruk av energi i næringslivet og husholdninger gjennom støtteordninger, økt kompetanse og offentlige krav	Arbeiderpartiet er ikke veldig tydelige i sitt program. Det er positivt at Arbeiderpartiet vil bruke offentlige krav til å stimulere til energisparing. Samtidig er punktet lite forpliktende. Arbeiderpartiet kan gjerne hente frem noen av sine egne forslag i Stortinget, bl.a. har de foreslått (Innst. 231 S 2018–2019) et mål om 40 pst. energieffektivisering innen 2030 i forbindelse med implementering av EUs energieffektiviseringsdirektiv i Norge. Videre at det skal lages en langsiktig strategi for rehabilitering av bygninger til passivhusnivå innen 2050. Strategien skal inneholde et veikart med tiltak og målbare indikatorer for framdrift og milepæler i 2030, 2040 og 2050. Videre foreslo Arbeiderpartiet m.fl. å utrede en ordning med energilån til energieffektiviseringstiltak gjennom Husbanken som kan gis i kombinasjon med, eller uavhengig av, Enova-tilskudd. Ap kunne gjerne sagt mer om eierskap til egne energibruksdata. En slik konkretisering av tiltakene vil gi høyere karakter.	2
Lage: Egenproduksjon av energi	Legge til rette for økt lokal solenergiproduksjon på kommersielt grunnlag.	Positivt at solenergi har fått et eget punkt i programmet og at Arbeiderpartiet vil øke solenergiproduksjonen. Det er noe kryptisk hva Arbeiderpartiet mener med «kommersielt grunnlag». Arbeiderpartiet må være tydeligere på hvordan de skal legge til rette for solenergi. Her kan partiet for eksempel nevne økt støtte til installasjon av solceller, forenkling av regelverk eller støtte til borettslag og sameier. Her kan Ap se hen til eget forslag (Innst. 150 S (2019-2020) der AP m.fl. er tydelig på at støtten til solenergi ikke skal reduseres, videre at plusskundeordningen skal forbedres slik at det blir mulig for borettslag og sameier å benytte seg av solkraft for å forsyne husholdninger. Ap m. fl. bad også om system for effekttariffer (nettleie) som ikke hemmer etablering av solkraft, og å utrede en nabofinansiering av solceller på taket til bolighus og at deler av dette dekkes gjennom Enova.	2
Erstatte: Elbil	Vi vil satse videre på elbiler og på utbygging av klimavennlig infrastruktur, som ladestasjoner, i hele landet	Ikke veldig tydelig eller forpliktende. Ap sier i sitt program ingenting om ladeinfrastruktur tilknyttet husholdningene. Her går det for eksempel an å nevne økonomisk støtte til grunninvesteringer og ladeinfrastruktur i hjemmene, tilgang på lading i borettslag og sameier, forenkling av regelverk, samt hvordan nettleien påvirker økonomien i å bytte til elbil.	2
Snittkarakter			2

Senterpartiet

	Formulering	Vurdering – forbedringsforslag	Delkarakter
Spare: Energisparing	<p>Sette mål om 10 TWh energieffektivisering i boliger, næringsbygg og offentlige bygg.</p> <p>(...)</p> <p>Justere Enovas mandat for å legge bedre til rette for reduserte utslipp og økt produksjon basert på kjente teknologier.</p>	<p>Målet om 10 TWh energieffektivisering innen 2030 er vedtatt i Stortinget. Det vi mangler er konkrete tiltak for å nå målet – det finner vi ikke i Senterpartiets programforslag.</p> <p>Det er positivt at Senterpartiet ønsker at Enova skal støtte kjente teknologier. Senterpartiet kan løfte karakteren sin dersom de presiserer at det også gjelder energiltak og energisparing i husholdningene. Senterpartiet kan gjerne se hen til eget forslag (Innst. 231 S 2018–2019) der Senterpartiets foreslår en helhetlig gjennomgang av ENØK-ordningen, hvor man ser energisparing, ny energiproduksjon og tariffer i sammenheng og en vurdering av hvorvidt ordningen treffer eller bør endres og oppdateres i henhold til mål om økt energieffektivisering i både private og offentlige bygg. Sp kunne gjerne sagt mer om hvordan man kan bli smartere strømbrukere ved å ha eierskap til egne energibruksdata og hvordan utforming av nettleien påvirker energisparing i husholdningene.</p>	2
Lage: Egenproduksjon av energi	<p>Solkraft er en desentralisert energi og bør tas i bruk i langt større skala både i private bygg og i næringsbygg. Senterpartiet mener støtten til installasjon av solcelleanlegg bør økes. Dette vil både bidra til å øke tilfanget av fornybar energi og skape et marked for den industrien i Norge som produserer solcellepaneler.</p>	<p>Senterpartiet anerkjenner at solkraft er en desentralisert energikilde som kan tas i bruk over hele landet. Positivt at Senterpartiet ønsker å øke støtten til installasjon av solceller. Positivt at næringsbygg også omtales. Senterpartiet kunne gjerne sagt mer om støtte til solceller for borettslag og sameier.</p> <p>Mer konkrete forslag og mål ville også ha styrket forslaget. Her kan Senterpartiet se hen til eget forslag (Innst. 150 S (2019-2020) der de (sammen med MDG og SV) foreslo et mål om 5 GW solcellekapasitet innen 2030 samt å åpne for å støtte mellomstore solcelleanlegg på mellom 15 og 100 kW og å innføre støtte til installasjon av solcelleanlegg på nybygg.</p>	3
Erstatte: Elbil	<p>Ha en nasjonal plan for ladestasjoner og fyllstasjoner for hydrogen og biogass.</p>	<p>Sp sier i sitt program ingenting om ladeinfrastruktur tilknyttet husholdningene. Her går det for eksempel an å nevne økonomisk støtte til grunninvesteringer og ladeinfrastruktur i hjemmene, tilgang på lading i borettslag og sameier, forenkling av regelverk, samt hvordan nettleien påvirker økonomien i å bytte til elbil.</p>	2
Snittkarakter			2,3

	Formulering	Vurdering – forbedringsforslag	Delkarakter
Spare: Energisparing	<p>Styrke Stortingets mål om energisparing i bygg, med mål om en besparelse på 13 TWh i norsk bygningsmasse, og ta i bruk nye virkemidler for å nå målet. Vi vil prioritere energisparingstiltak som innebærer reelt lavere klima- og miljøavtrykk over bygningens levetid.</p> <p>Legge til rette for energisparing i husholdninger, industri- og byggsektoren gjennom økte bevilgninger, økt el-avgift og krav om nullenergibygging og plusshus.</p>	<p>MDG er det eneste partiet som vil heve målet om energisparing i 2030 utover det allerede vedtatte målet på 10 TWh. Det er positivt.</p> <p>MDG kan gjerne bli enda mer konkrete på hvordan de skal oppnå målet. Vi savner også at MDG presiserer at fremtidig nettleie må fremme energieffektivisering og egenproduksjon i husholdningene, for eksempel med formuleringen “maksimalt 50% av nettleien kan tas inn gjennom faste ledd”.</p> <p>MDG kan gjerne hente egne forslag i Stortinget, bl.a. har de sammen med SV foreslo (Innst. 231 S 2018–2019) å gjennomføre et egnet prøveprosjekt der man i et område gjennomfører energi- og effektreduserende tiltak som alternativ til oppgradering av lokal trafo og linjenett.</p> <p>MDG kunne gjerne sagt mer om hvordan man kan bli smartere strømbbrukere ved å ha eierskap til egne energibruksdata og hvordan utforming av nettleien påvirker energisparing i husholdningene.</p>	5
Lage: Egenproduksjon av energi	<p>Sette mål om at Norge innen 2030 skal ha solstrøm med samlet effekt på 5 GW og ruste opp virkemiddelapparatet kraftig for å få det til. Blant annet skal støtten til solceller på eksisterende bygg utvides, og det skal gis støtte til solceller på nybygg og bygningsintegreerte solceller.</p> <p>Stimulere til egenproduksjon av strøm for privatpersoner, borettslag og næringsliv.</p>	<p>MDG er det eneste partiet som tallfester hvor mye solkraft de ønsker, og knytter det til et konkret årstall. 5 GW i 2030 er et godt måltall. Positivt at MDG eksplisitt vil øke solcellestøtten og at det også skal gis støtte til solceller på nybygg og bygningsintegreerte solceller.</p> <p>MDG kunne løftet karakteren enda et hakk dersom de går inn for at det skal gis støtte til solceller hos borettslag og sameier.</p>	5
Erstatte: Elbil	<p>Sørge for at det bygges ut et sammenhengende ladenett innen 2023, og prioritere at infrastrukturen i distriktene bygges ut slik at elbil blir et reelt alternativ i hele landet.</p>	<p>Positivt med et mål om sammenhengende ladenett innen 2023, men MDG kan gjerne være mer tydelige på virkemiddelbruken.</p> <p>MDG sier i sitt program ingenting om ladeinfrastruktur tilknyttet husholdningene. Her går det for eksempel an å nevne økonomisk støtte til grunninvesteringer og ladeinfrastruktur i hjemmene, tilgang på lading i borettslag og sameier, forenkling av regelverk, samt hvordan nettleien påvirker økonomien i å bytte til elbil.</p>	2
Snittkarakter			4

KrF

2	Formulering	Vurdering – forbedringsforslag	Delkarakter
Spare: Energisparing	Styrke arbeidet med energieffektivisering og utfasing av fossile energikilder i alle sektorer.	Ikke veldig tydelig eller forpliktende. Sier ingenting konkret om ambisjonsnivå, virkemidler, ansvar eller finansiering. Sier heller ingenting om fremtidig nettleie skal fremme energieffektivisering og egenproduksjon i husholdningene. KrF kunne gjerne sagt mer om hvordan man kan bli smartere strømbrukere ved å ha eierskap til egne energibruksdata og hvordan utforming av nettleien påvirker energisparing i husholdningene.	1
Lage: Egenproduksjon av energi	Samtidig har Norge rikelige uutnyttede fornybare energiressurser, og det er mulig å øke produksjonen mye gjennom havvind, biogass, solenergi, bølgekraft og geotermisk energi. (...) Forsterke mulighetene for egenprodusert energi fra husholdninger, borettslag og landbruk.	Positivt at KrF anerkjenner potensialet for solenergi. Solenergi er egnet for egenproduksjon, og det er positivt at KrF ønsker å forsterke mulighetene for husholdninger, borettslag og landbruk å produsere egen energi. Samtidig er KrF utdelige på hvilke tiltak eller virkemidler partiet ønsker å ta i bruk. KrF må konkretisere programmet sitt dersom partiet skal få høyere karakter.	2
Erstatte: Elbil	Bygge ut infrastrukturen for nullutslippsbiler, og gi økonomisk støtte til ladestasjoner og ladepunkt i borettslag, sameier og garasjelag.	KrF er tydelige på at de vil gi økonomisk støtte til ladeinfrastruktur i borettslag, sameier og garasjelag. Det er positivt. KrF kunne gjerne vært tydeligere på hvordan for eksempel nettleien spiller inn i økonomien i å bytte til elbil.	4
Snittkarakter			2,3

Venstre

	Formulering	Vurdering – forbedringsforslag	Delkarakter
Spare: Energisparing	<p>Vi vil styrke den offentlige bestillerkompetansen innen arkitektur, både for nybygg og rehabilitering. Offentlig innkjøpskraft kan støtte opp om markedet for sirkulærøkonomiske løsninger i Norge. (....)</p> <p>Vi vil legge til rette for mer restaurering og oppgradering av eksisterende bygg. Byggsektoren bruker på verdensbasis om lag førti prosent av alle ressurser, inkludert energi og materialer. Å ta vare på eksisterende bygg er bra for miljøet. Vi må sikre at bygg lar seg ombruke, at byggematerialer lar seg gjenvinne, og at klimavennlige bygningskomponenter blir brukt.</p> <p>Vi må sikre at bygg lar seg ombruke, at byggematerialer lar seg gjenvinne, og at klimavennlige bygningskomponenter blir brukt.</p>	<p>Venstre sier lite om energisparing i sitt program. Vi har store forventninger til at Venstre i neste versjon sier noe konkret om ambisjonsnivå, virkemidler og finansiering for energisparing i husholdningene, og for borettslag og sameier.</p> <p>Venstre kunne gjerne sagt mer om hvordan man kan bli smartere strømbbrukere ved å ha eierskap til egne energibruksdata og hvordan utforming av nettleien påvirker energisparing i husholdningene.</p>	1
Lage: Egenproduksjon av energi	<p>Solenergi er viktig for lokal energiforsyning og en viktig fornybar energikilde i verden. Vi vil tilpasse det norske regelverket for solenergi slik at det blir enklere å bli plusskunde og selge overskudd til andre brukere.</p>	<p>Positivt at Venstre ser at solenergi er en viktig fornybarkilde og vil legge til rette til rette for solenergi.</p> <p>Plusskundeordningen fungerer imidlertid godt i dag. Her burde Venstre vise hvordan de ønsker å gjøre det mer lønnsomt eller attraktivt med egenproduksjon i husholdningene. Det kan for eksempel være økt støtte til installasjon, eller se på hvordan elavgiften påvirker økonomien i energiltak. Venstre kunne også gått inn for å gjøre det enklere for borettslag og sameier å bli plusskunder.</p>	2
Erstatte: Elbil	<p>Vi vil bygge bedre infrastruktur for lading og påfyll av fornybart drivstoff i hele landet.</p>	<p>Venstre sier i sitt program ingenting om ladeinfrastruktur tilknyttet husholdningene. Her går det for eksempel an å nevne økonomisk støtte til grunninvesteringer og ladeinfrastruktur i hjemmene, tilgang på lading i borettslag og sameier, forenkling av regelverk, samt hvordan nettleien påvirker økonomien i å bytte til elbil.</p>	2
Snittkarakter			1,7

Høyre

	Formulering	Vurdering – forbedringsforslag	Delkarakter
Spare: Energisparing	Videreføre og styrke Enova som klimapolitisk virkemiddel. Bruke Enova til å stimulere til energieffektiverende tiltak i bygg- og anleggsbransjen. Bruke avgiftssystemet for å stimulere til økt energieffektivisering og – gjenbruk i bygg, som f.eks. restvarme og varmegjenvinning fra industri. (...) Bygge mer energieffektive og bærekraftige bygg	Positivt at Høyre vil styrke Enova, men partiet er ikke tydelige på hva de ønsker å gjøre med energisparing eller energiltak i husholdningene. Her kan Høyre for eksempel nevne energirådgivning eller kompetanse, økt støtte til energiltak i husholdningene, redusert energibruk i eksisterende bygningsmasse og tilgang til egne energibruksdata. Det mangler også konkrete tiltak for borettslag og sameier. Høyre kunne gjerne sagt mer om hvordan man kan bli smartere strømbrukere ved å ha eierskap til egne energibruksdata og hvordan utforming av nettleien påvirker energisparing i husholdningene.	2
Lage: Egenproduksjon av energi	Gjennomgå regelverk og virkemiddelapparatet for å stimulere til bruk av solenergi. Legge til rette for grønn nabolagsdeling av energi.	Positivt at Høyre ønsker å stimulere til bruk av solenergi, men partiet er ikke tydelige på hvilke endringer de eventuelt ønsker å gjøre. Denne formuleringen kan like gjerne være negativ som positiv. Høyre burde konkretisere hva de eventuelt ønsker å gjøre med virkemidlene for solenergi. Høyre er eneste parti som tar opp grønn nabolagsdeling i sitt program – samtidig er de ikke tydelige på hva de egentlig mener. Vi har allerede nabolagsdeling gjennom strømmettet. Høyre burde konkretisere hva de mener med grønn nabolagsdeling.	2
Erstatte: Elbil	Øke tilgangen på hurtig- og lynlading for elbiler i hele landet.	Ikke veldig tydelig eller forpliktende. Høyre sier i sitt program ingenting om ladeinfrastruktur tilknyttet husholdningene. Her går det for eksempel an å nevne økonomisk støtte til grunninvesteringer og ladeinfrastruktur i hjemmene, tilgang på lading i borettslag og sameier, forenkling av regelverk, samt hvordan nettleien påvirker økonomien i å bytte til elbil.	2
Snittkarakter			2

Frp

	Formulering	Vurdering – forbedringsforslag	Delkarakter
Spare: Energisparing	Ved smart bruk av energi vil kostnadene for den enkelte bli lavere, samtidig som miljøinngrepene begrenses. Skatte- og avgiftslettelser på energibesparende tiltak (ENØK) både for privatpersoner og næringsliv må videreføres med langsiktighet og forutsigbarhet (...) Frp vil: Si nei til rushtidsavgift på strøm	Det er positivt om Frp konkret går inn for å gjøre det mer lønnsomt med energibesparende tiltak – men her sier partiet at dagens ordninger må videreføres med langsiktighet og forutsigbarhet. Det kan også tolkes som at partiet ikke går inn for å gjøre endringer ut fra det som allerede finnes. Frp sier nei til «rushtidsavgift», men de sier ikke noe om hva de vil istedenfor. Frp får trekk for å være for utydelig på nettleie. Frp kunne gjerne sagt mer om hvordan man kan bli smartere strømbrukere ved å ha eierskap til egne energibruksdata og hvordan utforming av nettleien påvirker energisparing i husholdningene.	3
Lage: Egenproduksjon av energi	Det finnes mange ulike områder som kan få en rolle i fremtidig energiforsyning i Norge, enten direkte gjennom termisk energi eller via elektrisitetsproduksjon. Noen eksempler er bioenergi, bølgekraft, tidevannskraft, jordvarme, solceller, fusjonsenergi. Økt bruk av nye fornybare energikilder kan bidra til å gjøre energibruken mer fleksibel og bidra til økt verdiskaping.	Veldig lite tydelig. Frp sier ingenting om egenproduksjon av energi i sitt program.	1
Erstatte: Elbil	Ingenting		1
Snittkarakter			1,7

Kilde - partiprogrammer

[Rødt](#) (1. utkast)

[SV](#) (1. utkast)

[Ap](#) (1. utkast)

[Sp](#) (1. utkast)

[Mdg](#) (1. utkast)

[KrF](#) (1. utkast)

[Venstre](#) (2. utkast)

[Høyre](#) (1. utkast)

[Frp](#) (1. utkast)